

ПРОЄКТ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА ВИРОБНИЦТВО»

другого (магістерського) рівня вищої освіти

зі спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

галузі знань 02 Культура і мистецтво

**Освітня кваліфікація: магістр з аудіовізуального мистецтва
та виробництва**

Професійна кваліфікація: продюсер, викладач вищої освіти

**Освітня програма
вводиться в дію
з 01.09.2022 р.**

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» підготовки магістрів за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» розроблена на основі затвердженого Стандарту вищої освіти за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (*введений в дію Наказом МОНУ № 957 від 10.07.2019*)

РОЗРОБНИКИ:

Володимир МИСЛАВСЬКИЙ, доктор мистецтвознавства, доцент кафедри телебачення, член-кореспондент НАМ України

Світлана РИБАЛКО, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри гуманітаристики та мистецтвознавства, гарант освітньої програми

Наталія РЯБУХА, доктор мистецтвознавства, доцент, декан факультету аудіовізуального мистецтва

Наталія МАРХАЙЧУК, кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри телебачення

Софія СЕМЕНЮК здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

«АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА ВИРОБНИЦТВО»

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Харківська державна академія культури Kharkiv State Academy of Culture Факультет аудіовізуального мистецтва Faculty Of Audiovisual Art
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво 0211 Audio-visual techniques and media production <i>Код і шифр спеціальності за Міжнародною стандартною класифікацією освіти (ISCED), затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 7 липня 2021 р. № 762)</i>
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти – магістр Кваліфікація – магістр з аудіовізуального мистецтва та виробництва, продюсер, викладач вищої освіти
Офіційна назва освітньої програми	«Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»
Обмеження щодо форм навчання	Обмеження відсутні
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний Обсяг ОПП – 90 кредитів ЄКТС
Наявність акредитації	Акредитаційна комісія України Сертифікат про акредитацію спеціальності АД № 21000522, виданий 3 січня 2018 р. на підставі наказу МОН України від 26.12.2017 № 1676. Термін дії Сертифіката до 1 липня 2022 р.
Цикл/рівень	Другий (магістерський) рівень НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, QFLLL – 7 рівень

<p>Опис предметної області</p>	<p><i>Об'єктами вивчення</i> є структура та функціональні компоненти аудіовізуальної сфери, технології створення продуктів аудіовізуальної творчості, методи вдосконалення виконавської майстерності в сфері аудіовізуальної творчості.</p> <p><i>Ціль навчання</i> – підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні задачі і проблеми в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – поняття, концепції, принципи мистецтвознавства (кінознавства); – специфіка феноменів аудіовізуального мистецтва як репрезентантів загальнокультурних, національних та художньо-мистецьких цінностей, гуманістичної моралі та суспільної свідомості; – принципи та методи вдосконалення творчо-виробничої, педагогічної та науково-дослідної діяльності в аудіовізуальній сфері. <p><i>Методи та методики:</i> методи та методики створення (виробництва) окремих компонентів та в цілому аудіовізуальних творів різних форм, жанрів та видів.</p> <p><i>Інструменти та обладнання:</i> обладнання, устаткування, програмне забезпечення, необхідне для підготовчого, виробничого та пост-виробничого періодів створення (виробництва) аудіовізуальних творів.</p>
<p>Академічні та професійні права</p>	<p>Можливість продовження освіти за програмою третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та набуття додаткових кваліфікацій у системі післядипломної освіти.</p>
<p>Передумови</p>	<p>Наявність ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.</p> <p>Для здобуття ступеня магістра абітурієнти мають успішно пройти вступні випробування:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) єдиний вступний іспит з іноземної мови (на основі ступеня бакалавра) або вступний іспит з іноземної мови у ХДАК (на основі ступеня магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста); 2) фахове вступне випробування у ХДАК (на основі

	ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).
Мова(и) викладання	Українська мова
Термін дії освітньої програми	Термін навчання – 1 рік 5 місяців
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/op.html
2 – Мета освітньо-професійної програми	
<p>Метою програми є підготовка високопрофесійних фахівців, які володіють загальними і спеціальними компетентностями у сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва, навичками науково-дослідницької, науково-педагогічної, творчо-виробничої та управлінської діяльності, необхідними для подальшого зростання та особистісного розвитку.</p>	
3 – Характеристика освітньої програми	
Орієнтація освітньо-професійної програми	Освітньо-професійна
Основний фокус освітньо-професійної програми та спеціалізації	<p><i>Основний фокус програми орієнтований на компетентно-інтегративний підхід до професійної діяльності фахівця на основі об'єднання в ціле певних частин професійної підготовки (поєднання науково-дослідницької, науково-педагогічної, творчо-виробничої, управлінської складових).</i></p> <p><i>Ключові слова:</i> культура, мистецтво, аудіовізуальне мистецтво і виробництво, кіно-, телевиробництво, наукове дослідження, педагогіка вищої школи.</p>
Особливості програми	<p>Акцент робиться на підготовку в умовах високоякісного студентоцентрованого навчання конкурентноздатних фахівців із широким доступом до працевлаштування в аудіовізуальній сфері; формування та розвиток креативності, необхідних для реалізації професійної діяльності загальних та спеціальних компетентностей, мотивування особистого інтересу до творчо-виробничої, педагогічної, наукової та управлінської діяльності, а також до подальшого навчання за наступним рівнем вищої освіти (за ступенем доктор філософії, у творчій аспірантурі) для кар'єрного зростання.</p>

	<p><i>Акцентується увага на:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – розширенні та/або поглибленні набутих фахових компетентностей, отриманих у процесі навчання, їх практичному використанні в галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва; – сучасні наукові та професійні досягнення у галузі аудіовізуального мистецтва, що посилює конкурентоспроможність випускників ОП відповідно очікуваних потреб стейкхолдерів та ринку праці. <p>Програмою передбачено виконання кваліфікаційної роботи, яка репрезентує результати самостійного розв'язання складних задач та/або проблем в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>
--	---

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>Магістр з аудіовізуального мистецтва та виробництва підготовлений до виконання відповідних професійних робіт згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України КЛАСИФІКАТОР ПРОФЕСІЙ ДК 003:2010 зі змінами (затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 04 березня 2016 р.), іншими нормативними документами, зокрема Класифікатором видів економічної діяльності ДК 009:2010, <i>International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08)</i>.</p> <p>Сфера працевлаштування випускників – це різноманітні заклади / виробничі колективи аудіовізуальної сфери (кіностудії, телестудії, радіостудії, редакції, професійні виробничі колективи та організації, тощо), а також інші установи різного рівня та форм власності.</p> <p>Професії та професійні назви робіт:</p> <p>1229.3 – керівник прес-служби (місцевих та центральних органів влади)</p> <p>1229.6 – головний кінооператор;</p> <p>1229.6 – головний оператор</p> <p>1229.6 – головний редактор</p>
---	---

	<p>1229.6 – головний редактор програм 1229.6 – головний редактор творчого об'єднання 1229.6 – головний режисер 1229.6 – головний режисер-постановник 1229.6 – головний художник з освітлення; 1229.6 – директор програм (радіотелевізійних); 1229.6 – завідувач фільмотеки 1229.6 – керівник групи (виробництво кіно-, і відеофільмів) 1229.6 – керівник гуртка 2310.1 – викладач вищого навчального закладу 2451.2 – ведучій програм 2451.2 – випусковий 2451.2 – випусковий відповідальний 2451.2 – журналіст 2451.2 – коментатор 2451.2 – кореспондент спеціальний 2451.2 – редактор 2451.2 – редактор відповідальний 2451.2 – член колегії (редакційної) 2455.2 – кінорежисер 2455.2 – кінорежисер з монтажу 2455.2 – кінорежисер-постановник 2455.2 – провідний кінооператор 2455.2 – провідний кінооператор-постановник 2455.2 – провідний монтажер 2455.2 – редактор фільмів 2455.2 – режисер 2455.2 – режисер телебачення 2455.2 – режисер-постановник</p>
--	--

5 – Викладання та оцінювання

<p>Викладання та навчання</p>	<p>Навчання є студентоцентрованим, проблемно-орієнтованим, скерованим на особистісний саморозвиток здобувачів, завдяки чому закладаються основи для безперервного продовження освіти протягом усього життя.</p> <p><i>Види організації навчання:</i> групове, колективне, індивідуальне, інтегративне.</p> <p><i>Формами організації навчання є</i> лекції, семінари, практичні, індивідуальні заняття, різні види практики, консультації для підготовки кваліфікаційної магістерської роботи.</p>
--------------------------------------	--

	<p><i>Технології навчання:</i> інформаційно-комунікативні, студоцентричні, дискусійні, проблемні технології навчання, технології навчання у співробітництві, технології дослідницького навчання.</p> <p>Лекційні заняття мають інтерактивний науково-пізнавальний характер. Семінари та практичні заняття проводяться в малих групах у формі ситуаційних завдань, ділових ігор з використанням сучасних педагогічних технологій та засобів, формуються навички групової роботи. Індивідуальні заняття спрямовані на розвиток індивідуальних творчих здібностей, особистісно-орієнтоване вирішення творчих та науково-прикладних завдань.</p> <p>Самостійна робота реалізується через опрацювання завдань на основі рекомендованих інформаційних джерел, електронних ресурсів інституціональних репозитаріїв, міжнародних наукометричних баз даних.</p> <p>Навчально-методичне забезпечення і консультування самостійної роботи розроблюється на основі положень ХДАК: «Положення про навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни в Харківській державній академії культури» (Ухвалено рішенням вченої ради ХДАК 25.06.2021 р. протокол № 11); «Положення про організацію практик здобувачів вищої освіти Харківської державної академії культури (зі змінами та доповненнями)» (Затверджено рішенням вченої ради ХДАК 26.02.2021 р. протокол № 7).</p>
<p>Оцінювання</p>	<p><i>Види контролю:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>за рівнем:</i> самоконтроль, контроль на рівні викладача, завідувача кафедри, державний контроль; – <i>за терміном:</i> вхідний, поточний, підсумковий, державна атестація. <p><i>Форми контролю:</i> поточне опитування, тестування, залік, екзамен (письмово та/або усно), екзамен у вигляді фахових творчих випробувань, звіти з практики, проекти, презентації (наукової) роботи, публічні покази аудіовізуальних творів.</p> <p>Підсумковий контроль – екзамен або залік (з практик – диференційований залік).</p>

	<p>Державна атестація – у формі публічного захисту / демонстрації кваліфікаційної роботи.</p> <p><i>Система оцінювання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – чотирибальна національна шкала – відмінно, добре, задовільно, незадовільно; – дворівнева національна шкала – зараховано, не зараховано; – стобальна шкала ECTS – A, B, C, D, E, F, Fx.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність вчитися та оволодіти сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)</p> <p>ЗК 4. Здатність розробляти та керувати проектами.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.</p> <p>ЗК 8. Здатність інтегрувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні творчі та наукові здобутки у сфері професійної діяльності та є основою для критичного осмислення актуальних проблем в галузі.</p> <p>ЗК 9. Здатність до наукової, науково-педагогічної комунікації та спроможність дотримуватися етикету наукового, науково-педагогічного спілкування.</p> <p>ЗК10. Здатність розв’язувати складні задачі на основі фундаментальних та прикладних творчо-наукових засад дослідницької діяльності.</p> <p>ЗК11. Здатність до управлінських рішень у науково-практичній, педагогічній та творчо-виробничій діяльності, які потребують стратегічних підходів для вирішення складних та непередбачуваних ситуацій.</p> <p>ЗК12. Здатність до орієнтування в особливостях художньо-виробничих тенденцій вітчизняного та міжнародного аудіовізуального процесу.</p>

**Спеціальні (фахові)
компетентності**

ФК 1. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні та вирішенні проблем теорії та практики аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК 2. Здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної творчо-виробничої діяльності в аудіовізуальній сфері у професійній діяльності.

ФК 3. Здатність застосовувати сучасні методи та засоби аналізу та прогнозування складних проблем професійної діяльності.

ФК 4. Здатність приймати ефективні рішення при невизначених умовах та вимогах, управляти стратегічним розвитком та поточною діяльністю виробничого колективу в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК 5. Здатність до експертної та консультативної діяльності в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК 6. Здатність до педагогічної діяльності в сфері мистецької освіти, викладання фахових дисциплін.

ФК 7. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації в аудіовізуальному мистецтві та виробництві.

ФК 8. Здатність самостійно розробляти та професійно втілювати аудіовізуальні проекти, створювати аудіовізуальні твори.

ФК 9. Здатність здійснювати редакторсько-сценарну / продюсерську/ режисерську/ операторську / звукорежисерську діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва на вищому, керівному, рівні.

ФК 10. Здатність критично оцінювати художню якість аудіовізуального продукту та обґрунтовувати експертні висновки.

ФК 11. Здатність відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі; провадити діяльність закладів культури або аудіовізуальної освіти відповідно до вимог концепції сталого розвитку аудіовізуальної культури.

ФК 12. Здатність керувати власною кар'єрою та безперервно продовжувати освіту.

ФК 13. Здатність знаходити відповідні засоби подальшого підвищення виконавської, педагогічної

	<p>кваліфікації у сфері аудіовізуального мистецтва.</p> <p>ФК 14. Здатність до організації професійної колективної діяльності з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.</p> <p>ФК 15. Вміння здійснювати аналіз екранної продукції щодо її художніх та медійних особливостей, технологічних знахідок та труднощів на всіх стадіях виробництва, визначати жанрово-стильову та архітектонічну специфіку аудіовізуального твору.</p> <p>ФК 16. Знання сучасних тенденцій розвитку аудіовізуального мистецтва, специфіки його видів, жанрово-стилістичних особливостей та інтерпретаційних стратегій.</p> <p>ФК 17. Здатність обирати й застосовувати методи, засоби і форми педагогічної діяльності в освітньо-виховному процесі закладу вищої освіти.</p> <p>ФК 18. Здатність формувати оригінальний задум твору, розвивати і втілювати його разом з іншими учасниками творчого процесу.</p> <p>ФК 19. Вміння використовувати в практичній діяльності новітні технологічні можливості творчого процесу, узгоджувати їх використання з образно-ідейним задумом.</p> <p>ФК 20. Здатність корегувати екранний продукт відповідно до політики каналу, студії, творчого об'єднання тощо.</p> <p>ФК 21. Здатність дотримуватися норм педагогічної етики, організації ефективного освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти.</p> <p>ФК 22. Володіння і знання сучасних управлінських прийомів і методів в аудіовізуальній галузі, використання навичок фінансового та адміністративного забезпечення кіно-, телевиробництва.</p> <p>ФК 23. Здатність визначати особливості цільової аудиторії в медіасфері, врахування специфіки аудиторії сучасних ЗМІ для створення медіаконтенту.</p> <p>ФК 24. Спроможність долати труднощі знімально-постановочного процесу.</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<p>ПРН 1. Володіти методологією та методикою наукового пізнання сучасних проблем аудіовізуального мистецтва та виробництва.</p>

ПРН 2. Уміти застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні та вирішенні проблем теорії та практики аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ПРН 3. Володіти методами та організаційними дослідницькими та інноваційними процедурами у професійній діяльності.

ПРН 4. Уміти застосовувати правові та етичні норми оцінки професійної діяльності, розробки та втілення аудіовізуальних проектів в умовах ситуаційної невизначеності.

ПРН 5. Використовувати релевантні дані для прийняття рішень в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва, відшукувати потрібні дані, аналізувати їх та оцінювати за допомогою сучасних методів та засобів роботи з даними.

ПРН 6. Вільно спілкуватись іноземною мовою усно і письмово в науковій, творчо-виробничій та суспільній сферах діяльності.

ПРН 7. Оцінювати якість аудіовізуальних творів, враховувати ризики при їх виробництві.

ПРН 8. Вміти викладати спеціальні дисципліни у закладах вищої освіти, планувати їх та розробляти відповідне навчально-методичне забезпечення.

ПРН 9. Вміти керувати професійним колективом.

ПРН 10. Розробляти та реалізовувати проекти створення та комерціалізації аудіовізуальних творів.

ПРН 11. Приймати оптимальні рішення у творчо-виробничій діяльності у складних непередбачуваних умовах.

ПРН 12. Популяризувати аудіовізуальні проекти в сучасних медіа.

ПРН 13. Ґрунтовно осмислювати суспільно-політичні, культурні та мистецькі процеси на державному та світовому рівні в історичному контексті та їх актуальному стані.

ПРН 14. Оперувати нормативною базою, яка визначає діяльність підприємств аудіовізуальної сфери та індустрії в Україні й світі, застосувати навички стратегічного мислення для її коригування відповідно до професійних вимог.

ПРН 15. Розуміти напрями удосконалення державної політики у галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва.

	<p>ПРН 16. Розуміти специфіку медіа-психології, психології творчих колективів та особистого розвитку.</p> <p>ПРН 17. Розуміти специфіку функціонування аудіовізуальних творів в умовах розвитку цифрового простору.</p> <p>ПРН 18. Приймати управлінські рішення в сфері аудіовізуального мистецтва на різних рівнях управління.</p> <p>ПРН 19. Володіти компетентностями в науково-дослідній, експертно-консультаційній та організаційно-управлінській діяльності в аудіовізуальній сфері.</p> <p>ПРН 20. Креативно мислити відповідно до викликів часу та основних тенденцій в сфері аудіовізуального мистецтва, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні нових стратегій та творчих рішень у створенні аудіовізуальних творів.</p> <p>ПРН 21. Реалізовувати на практиці поглиблені знання з теорії і практики аудіовізуального мистецтва та виробництва, менеджменту аудіовізуальної сфери.</p> <p>ПРН 22. Створювати аудіовізуальні проекти на професійному рівні, застосовуючи знання основних тенденцій продюсування в аудіовізуальній сфері.</p> <p>ПРН 23. Проводити діяльність конкретного знімального колективу, організації в сфері аудіовізуального мистецтва відповідно до вимог та стандартів професійної творчо-виконавської та іншої діяльності.</p> <p>ПРН 24. Застосовувати основи педагогіки та психології, інноваційні методики викладання фахових дисциплін у навчально-виховному процесі в закладах вищої освіти.</p> <p>ПРН 25. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності викладача вищої школи, прогнозувати та впливати психологічними методами на поведінку суб'єктів освітньо-виховного процесу.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	До реалізації освітньо-професійної програми залучені науково-педагогічні працівники з науковим ступенем доктора або кандидата наук та/або вченим званням професора, доцента, які мають достатній

	<p>досвід викладання. Спеціальність 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» достатньо забезпечена докторами та кандидатами наук. До освітнього процесу можуть залучатися фахівці-практики (включаючи можливу участь закордонних фахівців), які мають значний досвід практичної діяльності на виробництві, коло їх професійних інтересів відповідає тематиці дисципліни, що викладається; висококваліфіковані спеціалісти за проблематикою освітніх компонентів з числа штатних викладачів інших факультетів академії.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Визначається вимогами до матеріально-технічного забезпечення спеціальності</p> <p>Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення. Для реалізації освітньо-професійної програми залучаються приміщення навчальних корпусів Харківської державної академії культури, спеціально обладнаних для проведення індивідуальних та групових занять студентів різних спеціалізацій: знімальна студія, навчальна лабораторія технічних засобів телебачення, монтажний кабінет, студія звукозапису, комп'ютерна зала, зала для кінопоказів, концертна зала для творчих заходів.</p> <p>Інструменти та обладнання: професійне використання інструментарію, джерельної бази, комп'ютерного та програмного забезпечення, мультимедійних засобів у сфері своєї діяльності.</p>
<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Специфічні характеристики інформаційного забезпечення. Для інформаційного забезпечення науково-навчальних потреб студентів та для їх самостійної роботи використовуються відділи обслуговування читачів (читальний, загальний, науковий, навчальний абонементи), інформаційно-довідковий відділ, електронний читальний зал.</p> <p>Специфічні характеристики навчально-методичного забезпечення. Забезпечення необхідним навчально-методичним комплексом дисциплін, передбачених навчальним планом, визначається Положенням про навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни в Харківській державній академії культури (зі змінами) (затверджено вченою радою ХДАК 25.06.2021 р., протокол № 11).</p>

9 – Академічна мобільність

Національно-кредитна мобільність

Діяльність в ХДАК щодо організації академічної мобільності студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних і педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу регламентується Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу Харківської державної академії культури (затвердженом Вченою радою ХДАК від 29.03.2019 р., протокол № 8).

Навчання за програмами академічної мобільності, стажування та підвищення кваліфікації регулюється окремими угодами ХДАК із вітчизняними ЗВО-партнерами на основі двосторонніх договорів про співпрацю.

Академічна мобільність здобувачів здійснюється на підставі угоди про співробітництво між Харківською державною академією культури та закладами вищої освіти, проходження науково-педагогічної, переддипломної практик здійснюється на підставі укладених договорів з телестудіями, професійними установами з кіно-, телевиробництва, продакшн-студіями, звуковими студіями тощо.

Міжнародна кредитна мобільність

Забезпечуються інформаційний доступ та підтримка здобувачів вищої освіти до міжнародних ЗВО, які пропонують програми обміну студентів, конкурси МОН щодо отримання дозволу на навчання у закордонному закладі.

Навчання іноземних здобувачів вищої освіти

Система та концепція навчання іноземних здобувачів вищої освіти в Академії визначено Положенням про центр міжнародної освіти і співробітництва ХДАК (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 4 від 30.11.2018 р.); Положенням про набір та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства у ХДАК (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 7 від 01.03.2019 р.); Положення про центр міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів ХДАК (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 7 від 01.03.2019 р.).

ВИМОГИ ДО СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<p>Принципи та процедури забезпечення якості освіти</p>	<p>Визначаються Положенням про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 7 від 31.01.2020 р.); Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у Харківській державній академії культури (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 1 від 28.08.2020 р.)</p>
<p>Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм</p>	<p>Визначаються Положенням про порядок розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм у ХДАК (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 1 від 28.08.2020 р.)</p>
<p>Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти</p>	<p>Визначаються Положенням про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 7 від 31.01.2020 р.)</p>
<p>Підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників</p>	<p>Визначаються Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників ХДАК (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 8 від 28.02.2020 р.)</p>
<p>Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу</p>	<p>Визначається вимогами до матеріально-технічного забезпечення спеціальності</p>
<p>Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом</p>	<p>Положенням про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 7 від 31.01.2020 р.)</p>
<p>Публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації</p>	<p>Розміщення на сайті ХДАК у відкритому доступі</p>

Забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату	Визначаються Положенням про систему запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах працівників і здобувачів вищої освіти Харківської державної академії культури (затверджено Вченою радою ХДАК, протокол № 3 від 30.10.2020 р.)
---	---

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

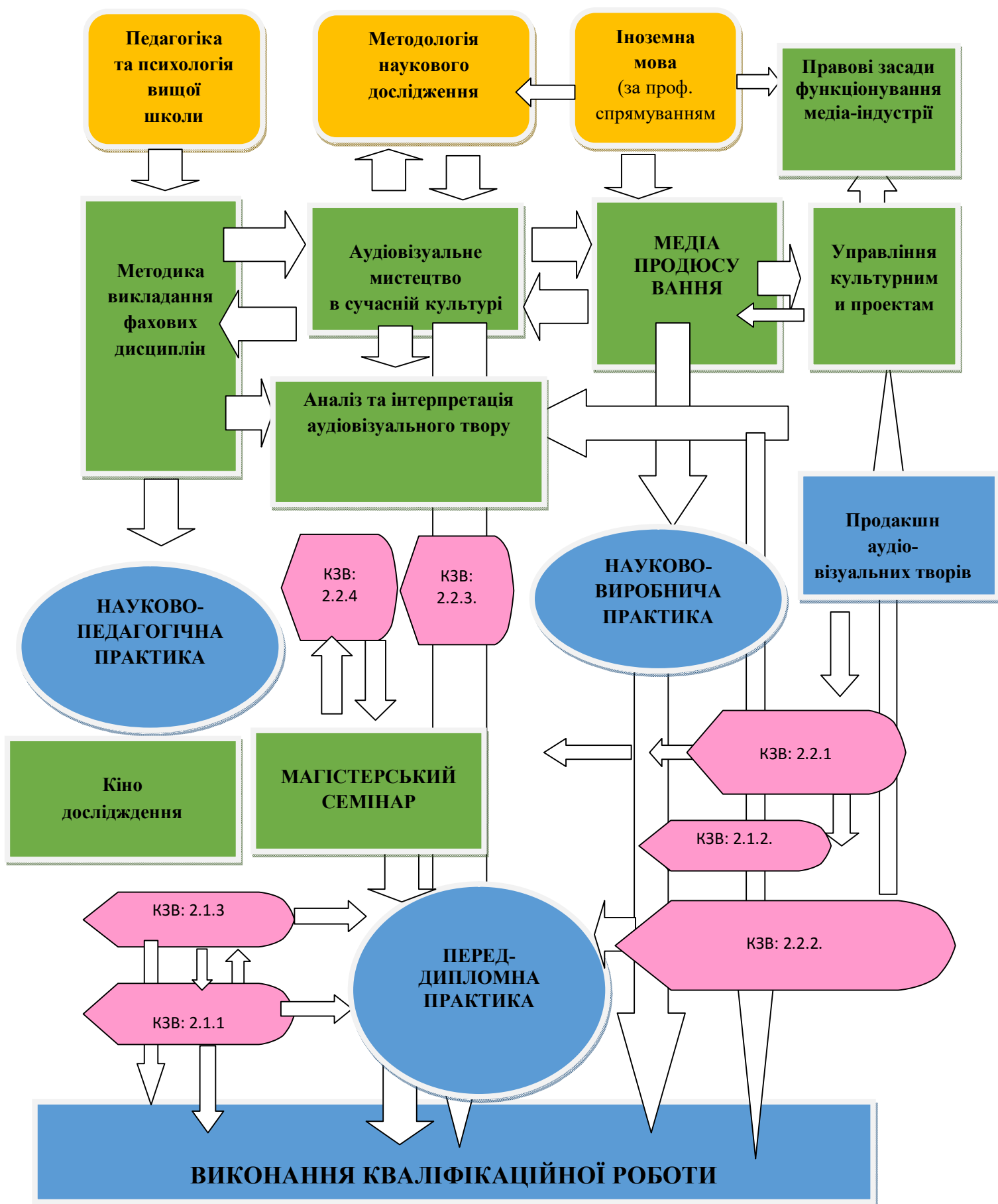
2.1. Перелік компонентів освітньо-професійної програми

№ №	Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кіл ькк ред итів	семестри			Форма контрол ю
				1	2	3	
1. ОBOB'ЯЗKOBІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ							
1.1. Гуманітарні та соціально-економічні освітні компоненти							
1	OK1	Методологія наукового дослідження	3	X			Е
2	OK2	Педагогіка та психологія вищої школи	3	X			Е
3	OK3	Іноземна мова (за проф. спрям.)	3	X			Е
1.2. Освітні компоненти професійної і практичної підготовки							
4	OK4	Правові засади функціонування медіа-індустрії	3		X		З
5	OK5	Управління культурними проектами	5	X			З
6	OK6	Методика викладання фахових дисциплін	4	X			З
7	OK7	Аудіовізуальне мистецтво в сучасній культурі	3	X			З
8	OK8	Медіапродюсування	5	X			Е
9	OK9	Аналіз та інтерпретація аудіовізуального твору	3		X		Е
10	OK10	Магістерський семінар	4		X		З
11	OK11	Продакшн аудіовізуальних творів (практикум)	8	X	X	X	З,З,Е
12	OK12	Кінодослідження	3			X	Е
13	OK13	Виконання кваліфікаційної роботи	9	X	X	X	ПА
14	OK14	Науково-педагогічна практика	6		X		ДЗ
15	OK15	Науково-виробнича практика	3			X	ДЗ
16	OK16	Переддипломна практика	3			X	ДЗ
17		Захист кваліфікаційної роботи	-			X	ПА
ВСЬОГО за 1.1. та 1.2.			69				

2. ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ *						
2.1. Гуманітарні та соціально-економічні освітні компоненти						
	ВК1	КЗВ 2.1.1. Дисципліна за вибором студента	3		X	3
17	ВК2	КЗВ 2.1.2. Дисципліна за вибором студента	3		X	3
18	ВК3	КЗВ 2.1.3. Дисципліна за вибором студента	3		X	3
2.2. Освітні компоненти професійної і практичної підготовки						
19	ВК4	КЗВ 2.2.1. Дисципліна за вибором студента	3		X	3
20	ВК5	КЗВ 2.2.2. Дисципліна за вибором студента	5		X	3
22	ВК6	КЗВ 2.2.3. Дисципліна за вибором студента	3		X	3
23	ВК7	КЗВ 2.2.4. Дисципліна за вибором студента	3		X	3
ВСЬОГО за 2.1. та 2.2.			21			
ВСЬОГО за освітньо-професійну програму			90			

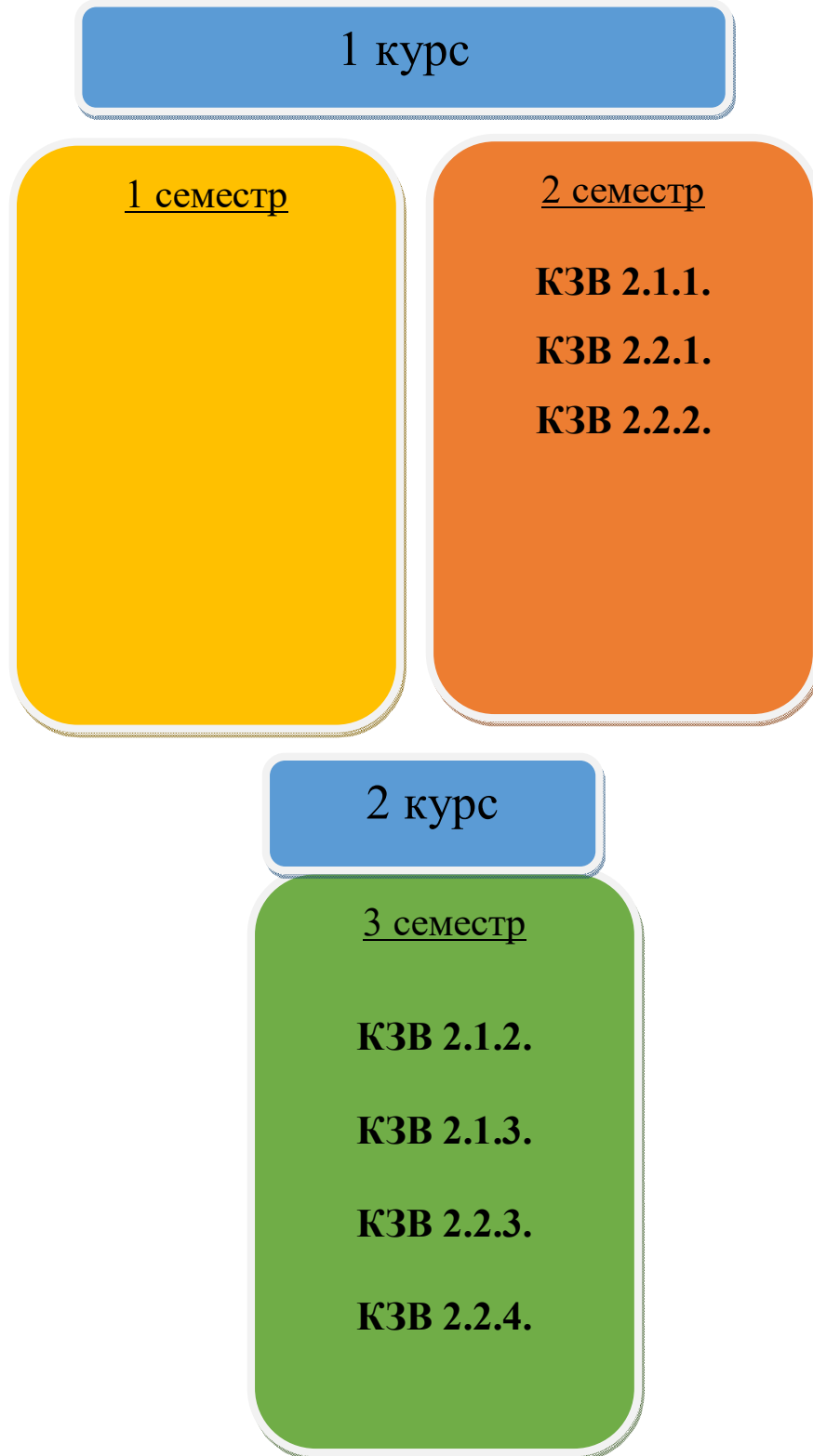
* Вибіркові освітні компоненти обираються з реєстру, розміщеного на сайті ХДАК
<https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/kzv/kzv.html>

2.2. Структурно-логічна схема ОП

Структурно-логічна схема ОП (продовження)

Умовні позначення: **КЗВ 2.2.1.** – дисципліна за вибором студента

**Структурно-логічна схема (продовження)
Розподіл ОК як складових підготовки магістрів**

Науково-педагогічна складова	Кількість кред.	Науково-дослідна складова	Кількість кред.	Творчо-виробнича складова	Кількість кред.	Управлінська складова	Кількість кред.
ОК2 Педагогіка та психологія вищої школи	3	ОК1 Методологія наукового дослідження	3	ОК11 Продакшн аудіовізуальних творів (практикум)	8	ОК3 Іноземна мова (за проф. спрямуванням)	3
ОК5 Методика викладання фахових дисциплін	5	ОК7 Аудіовізуальне мистецтво в сучасній культурі	3	КЗВ 2.2.2	3	ОК4 Правові засади функціонування медіа-індустрії	3
КЗВ 2.2.1.	3	ОК9 Аналіз та інтерпретація аудіовізуальних творів	3	КЗВ 2.2.3	3	ОК5 Управління культурними проектами	5
КЗВ 2.2.4	3	ОК10 Магістерський семінар	4			ОК7 Медіапродюсування	5
		ОК12 Кінодослідження	3			КЗВ 2.1.1	3
						КЗВ 2.1.2	3
						КЗВ 2.1.3.	3
Науково-педагогічна практика	6	Переддипломна практика			3	Науково-виробнича практика	4
	20		20		17		24
		Виконання кваліфікаційної роботи – 9 кред.					
Усього: 90							

3. ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

<p><i>Форми атестації здобувачів вищої освіти</i></p>	<p>Атестація випускників освітньо-професійної програми спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво здійснюється у формі публічного захисту/демонстрації кваліфікаційної роботи відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (введений в дію Наказом МОНУ № 957 від 10.07.2019)</p>
<p><i>Вимоги до кваліфікаційної роботи</i></p>	<p>Кваліфікаційна робота повинна містити розв'язання складної задачі або проблеми в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена до захисту у репозитарії ХДАК.</p>
<p><i>Вимоги до публічного захисту/демонстрації кваліфікаційної роботи</i></p>	<p>Публічна демонстрація пов'язана з показом аудіовізуального твору та/або публічним захистом кваліфікаційної роботи кінознавчого характеру. Атестація здійснюється відкрито і публічно на підставі оцінки рівня досягнення результатів навчання випускників з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики відповідно до Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційних комісій у Харківській державній академії культури (Ухвалено рішенням вченої ради ХДАК 29 березня 2019 р. протокол № 8) та Положення про магістерську роботу за фахом 021 «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво». Присвоєння кваліфікації випускнику здійснюється за умови виконання навчального плану та на основі відповідного рішення Екзаменаційної комісії.</p>

4. Матриця відповідності програмних компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
	<p>ЗН1 Концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень</p> <p>ЗН2 Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності</p>	<p>УМ1 Розв’язання складних непередбачуваних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів</p>	<p>К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності</p> <p>К2 Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію</p>	<p>АВ1 Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах</p> <p>АВ2 Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб</p> <p>АВ3 Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності</p>
Загальні компетентності				
ЗК 1.	ЗН1	УМ1	К1	АВ3
ЗК 2.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ЗК 3.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ЗК 4.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ЗК 5.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ЗК 6.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ЗК 7.	ЗН1, ЗН2		К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ЗК 8.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ЗК 9.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ2, АВ3
ЗК 10.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ3
ЗК 11.	ЗН1	УМ1	К1	АВ3
ЗК 12.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 1.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 2.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 3.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 4.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 5.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 6.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 7.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 8.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 9.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 10.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 11.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 12.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 13.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 14.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 15.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 16.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 17.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 18.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 19.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 20.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 21.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 22.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 23.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 24.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
ФК 25.	ЗН1, ЗН2	УМ1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3

ПРН 20.	+			+	+		+	+		+		+	+		+	+			+	+		+	+		+	+		+	+		+	+		+	+		+			
ПРН 21.	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			
ПРН 22.	+	+	+						+	+	+	+			+		+	+						+	+	+	+			+		+	+							
ПРН 23.	+	+	+	+		+			+	+	+	+					+	+	+		+			+	+	+	+					+	+	+		+				
ПРН 24.	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+				+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+				+	+		+		+		
ПРН 25.	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+				+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+			+		+	+	+	+

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11	ОК12	ОК13	ОК14	ОК15	БК1	БК2	БК3	БК4	БК5	БК6	БК7	
ЗК1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+		+		
ЗК2	+	+		+			+	+		+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК3	+	+		+	+		+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК4	+			+	+			+		+	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	
ЗК5			+					+							+				+				+
ЗК6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК7		+		+			+	+		+	+		+		+	+		+	+	+	+	+	
ЗК8	+		+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК9	+	+		+	+	+						+	+	+	+			+					
ЗК10	+			+	+	+	+		+			+	+	+	+							+	
ЗК11	+	+		+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+							
ЗК12				+			+	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+	+	+	+
ФК1	+			+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+		+	+	+		+	+	
ФК2	+				+	+		+	+	+	+	+		+	+		+			+			
ФК3	+			+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+
ФК4	+							+			+				+	+				+			
ФК5	+				+		+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК6		+		+		+							+										+
ФК7	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+		+		+	+				+	
ФК8							+	+				+			+		+	+	+			+	+
ФК9								+							+								
ФК10					+		+	+	+	+		+	+	+	+			+				+	
ФК11								+								+							
ФК12	+	+	+	+	+			+			+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	
ФК13		+	+	+		+						+	+		+								
ФК14								+		+	+	+	+		+	+			+				

НОМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (введений в дію Наказом МОНУ № 957 від 10.07.2019)
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.>)
3. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010 [Національний класифікатор України. [розроб. : К. Бугакова, А. Варнідіс, В. Гріщина та ін.]. К. : Держспоживстандарт України, 2010. — 42 с.
4. Класифікатор професій : ДК 003 : 2010 [розроб. : М. Гаврицька та ін.]. — К. : Соцінформ : Держспоживстандарт України, 2010. — 746 с.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. № 266 — <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>
[http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п.](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п)
6. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації — http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf
7. TUNING // <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
8. Постанова КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». — <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п> <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п> .
9. Закон України Про ліцензування видів господарської діяльності 02.03.2015 № 222-VIII.
10. Наказ Міністерства культури України від 26.06.2014 р. №492, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 8 липня 2014 року за №786/25563.
11. Постанова КМУ Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти від 30 грудня 2015 р. № 1187.
12. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти —file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf.
13. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд —
14. http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO-UA_2015.pdf.
15. ESG — http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
16. ISCED (МСКО) 2011 — <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.

17. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 –
<http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
18. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. ; укладачі: В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, та ін / За ред. В. Г. Кременя. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. — 100 с.
19. НРК – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.